

Jan-Baptist Van Acker

BRUGSCHE MINIATURIST (1794-1863).

J. B. Van Acker werd als zoon van Laurentius en Jeanne Aspeslagh, te Brugge op 1 November 1794 geboren en in de O. L. Vrouw kerk (zilveren portie) gedoopt.

Gesproten uit een eerlijke en doodeenvoudige werkmansfamilie, die moeite had om de twee eindjes aan elkaar te knopen, moest hij alras op een ambacht in de leer gaan, en werkte tot zijn achttiende jaar op eene galon-weverij. Dan nam hij dienst in het Fransche leger; na de slag van Leipzig (19 October 1813) werd hij ongedeerd naar zijne haardstede teruggezonden en begaf zich aan het teekenen. Hij volgde met vrucht de leergangen van de Brugsche Akademie, onder het bestuur van Josef Ducq.

Toen België onder het vaderlijk beheer van Willem I, koning der Vereenigde Nederlanden, kwam, spande de vorst al zijne krachten in om de sluimerende kunsten weer op te beuren. De stijve, klassieke en theatrale vertolking der geschiedenis, ingevoerd door de Fransche hervormer der kunst, Louis David, werd verlaten om een meer natuurlijke en gevoelvolle manier van opvatten en uitdrukken aan te nemen.

De stijfhoofdige maar kunstminnende vorst, deed in de 15 jaren zijner regeering, hier in België, veel meer goed aan de kunst, dan anderen gedurende gansch hunne levensloop. Hij benoemde Odevaere, als hofschilder te Brussel; Van Brée, tot bestuurder der Akademie van Antwerpen en Jos. Ducq, tot hoofdprofessor, met den titel van schilder van 't Hof, te Brugge.

Hij verleende aan de Brugsche Academie en aan hare Jointe, zijn vorstelijken steun en schonk aan deze stichting, ten jare 1817, eene jaarlijksche toelaag van 2000 gulden.

Jos. Ducq was een vriendelijk mensch en 't was onder de leiding van dezen minzamen meester dat Van Acker in de kunst zijn eerste stappen waagde. De proefstukken van den beginneling waren teekeningen met de pen, welke hij naar plaatsneden of etsen nabootste; onder deze telt men: « *de Onthoofding van Joannes* », die de kunstenaar altijd bewaard had, dewijl zij eerst ten zijne sterfhuize in openbare veiling verkocht werd.

Van Acker was met weinige verbeeldingskracht bezield, maar bezat in hooge mate, de gelukkige gave van geduld, hetgene hem meestal deed gelukken in het weergeven der gelijkenis. Hij was dus door de natuur zelf bestemd om portretschilder te worden.

Op zekeren dag schilderde hij het portret van een engelsche dienstbode, met naam John, een man die dagelijks in zijn oudershuis verscheen en er bevriend was. De dienstbode toonde het portret aan zijne meesters, en deze verzochten Van Acker, ook hun portret en deze der gansche familie te schilderen.

De bevallige en luchtige zwier zijner portretten, het frisch coloriet en de keurige teekening, mieken dat den kunstenaar alras een heele reeks prachtige portretten besteld wierd. De groote bijval die hij in het miniatuur-schilderen verwierf, deed hem besluiten zich op een grooter tooneel te wagen. Hij vertrok naar Parijs in 1824 en werd aldaar zeer vriendelijk en aanmoedigend door Frans Kinsoen ontvangen. Kinsoen, voortreffelijke portretschilder, was een zeer vriendelijke mensch en zijne lieftalligheid en zijne hulpvaardigheid voor zijne landgenooten waren spreekwoordelijk. Hij deed alles wat in zijne macht was om Van Acker te doen gelukken.

Hij vond er ook Gregorius, kunstschilder van minder

talent en minder fortuin, die later dan, als bij toeval, bestuurder der Brugsche Akademie werd en waarvan Van Acker, het onschuldig werktuig moest worden. Na een kort verblijf in Engeland, alwaar hij onverpoosd werkzaam was en schilderde, kwam hij naar zijn vaderland terug en vestigde zich ten slotte voor goed te Brugge. Hij werd lid van de besturende Commissie der Akademie en besteedde al zijnen tijd aan het maken der portretten van Engelsche en Hollandsche residenten in Brugge. Zijne faam als miniaturist steeg zoo hoog, dat ook de meeste Brugsche adellijke familiën er zich op roemden werken van hem te bezitten.

Bij zijn terugkeer te Brugge, deed Van Acker op zekeren dag, een uitstapje naar de zee; al wandelend op het zand, zag hij in de zon iets dat zijne aandacht trof en zijne bewondering verwekte. Het was een witte parelachtige schelp, die hij opraapte en naar zijne werkplaats medenam, alwaar hij haar tot poeder brak en stampte, met eiwit tot verf bereide en zodoende, bij het schilderen, die diep-zachte witte kleuren bekwam die in zijne werken, den toetsteen werden van voornaamheid en kunde.

Tijdgenooten van den kunstenaar verzekeren dat het aan deze sneeuwwitte stof te danken was dat Van Acker die diepe doorschijnende toonen verkreeg. En inderdaad, bij nader onderzoek, moet men bekennen dat het werk van dezen laatste, zich daardoor doet onderscheiden.

Hij leefde in een tijdstip waarin de kleederdracht en de hoofdtooisels zijner modellen hoofdzakelijk schilderachtig waren. Hij wist zijne personagen op zulke manier voor te stellen, dat ieder kunstenaar, nu nog, moet bekennen, dat hij als miniaturist, niet alleen zijne kunst grondig bezat, maar tevens ook veel smaak en bevalligheid in zijne werken wist te leggen.

Om daarvan overtuigd te worden, onderzoekte men :

Portret van een officier en Portret van eene vrouw, twee miniaturen in het Stedelijk Museum te Brugge (n^{rs} 146 en 147).

De oude bestuurder der Akademie, Josef Ducq, die de eerste stappen van onzen kunstenaar geleidde, overleed op 9^{en} April 1829, en Jan Calloigne, beeldhouwer en oud-prijs van Rome, volgde hem op. Deze laatste overleed schielijk op één reis naar Antwerpen, in 1830. Na de dood van Calloigne, werd zijn leerling Jacob Dumery tot voornaamste professor aangesteld. Deze gewone beeldhouwer kon goed teekenen, doch was niet de geschikte man om het vervallen onderwijs der Akademie herop te beuren. De Commissie besloot dan ook een schilder aan het bestuur der school te roepen.

De toenmalige Commissie, samengesteld uit edellieden, kunstliefhebbers en kunstenaars, had als voorzitter advokaat Roels. Vaststellende dat het de leerlingen aan werkkraft ontbrak en er geen vooruitgang meer gemaakt werd, oordeelden zij dat Jacob Dumery de vereischte geschiktheid niet bezat. Zij zocht een opvolger. Onderhandelingen werden aangeknoopt met Gregorius, historieschilder, die sedert 33 jaren te Parijs verbleef.

Een lid van de Jointe der Akademie, graaf van Nieulandt, bood aan Gregorius de plaats van bestuurder aan. Deze laatste verhaastte zich naar Brugge weder te keeren en kwam hier in de maand van November 1835 aan. De overeenkomst die reeds op voorhand gesloten was, werd aanstonds onderteekend en Gregorius werd als directeur en hoofdprofessor onzer kunstschool benoemd.

Doch, daar hij het grootste gedeelte van zijn leven in Frankrijk had doorgebracht, keerde hij naar Vlaanderen terug met alle de vooroordeelen die de franschen gewoonlijk over ons koesteren. Als leerling van den hervormer der fransche kunst, Louis David, aartsvijand

der vlaamsche schilderwijze, liet hij weldra zijne minachting voor alles wat oprecht vlaamsch was openlijk blijken. Met vele moeite kon men hem de lessen in zijne moedertaal doen geven. Zijne verachting der vlaamsche taal, de schimpachtige zinspelingen welke hij in 't geven zijner lessen, gewoonlijk den eenen of den anderen leerling toewierp; de tegenkanting welke hij onder de burgerij en leerlingen ontmoette; de listigheid waarmede hij de leden der jurys naar zich wist te trekken, ten einde zijne bijzondere leerlingen in de prijskampen te doen zegepralen, bezorgden hem talrijke persoonlijke vijanden onder de leeraars en onder de vlaamsche burgers onzer stad.

In die strijd zouden de persoonlijkheid, het talent en het verstand van J.-B. Van Acker in het gedrang komen. In de dagbladen van dien tijd, werd hij hevig aangevallen; men verweet hem met Gregorius bevriend te zijn en als voorzitter der jury, belast met het beoordeelen der prijskampen van dit jaar, onrecht te hebben gepleegd.

De «*Journal de Bruges*» van 1839, bevat verschillende brieven (oorzaak van een hevige polimiek) onderteekend door een zekeren De Weidt, leeraar in de akademie en schilder, en den schrijver Lodewijk Van Peteghem, die Van Acker beschuldigen, door listigheid, de overige leden van de jury te hebben overhaald om sommige bijzondere leerlingen van Gregorius te begunstigen.

Intusschen, had J.-B. Van Acker gelegenheid gehad zijne naam te vergrooten door een verblijf te Brussel, alwaar hij het portret schilderde van koning Leopold I en dit van verscheidene andere hooggeplaatste personen van het hof.

Doch weldra kwam de uitvinding van Daguerre en de latere verbeteringen, die aan de fotografie een snelle verspreiding bezorgden, aan het portretschilderen een gevoelige knak gaven.

Bekommerd om de toekomst en zijn verder levens-

onderhoud, had J.-B. Van Acker reeds een deel zijner fortuin op lijfrente geplaatst, toen de dood hem op 15 Juni 1863 overviel. Hij had den ouderdom van 69 jaar bereikt. In zijn kas vond men niet meer dan 6.000 franken in aktiën en obligatiën. Een huis, gelegen in de Carmersstraat, werd voor de geringe som van 2.500 franken verkocht; hij had er nooit huurgeld van getrokken, vermits het bewoond was door zijne zuster en hare kinderen. Dit alles, benevens zijne nagelaten kunstwerken welke in openbare verkooping zeer weinig opbrachten, werd onder zijne neven en nichten verdeeld.

Het portret van den keurigen miniaturist, wiens werken nog dagelijks in het Stedelijk Museum van Brugge bewondering verwekken, werd door Bagniet op steen geteekend en tijdens zijn leven in steendrukplaat uitgegeven. Een ander geschilderd portret van Jan Van Acker, geteekend en gedateerd : *Carlo Picqué 1861*, hangt boven de deur in de professors-kamer der akademie te Brugge.

De catalogus der tentoonstelling van miniaturen te Brussel ingericht in 't jaar 1912, door baron Henri Kervyn de Lettenhove, stipte zes belangrijke werken van onzen brugschen kunstschilder aan. Het waren de nummers 502, portret van een officier; 503, portret van eene dame; 504, het portret van den Baron de Beauvoorde; 505, Mad^{me} Cathérine Gaillard; 506 en 507, Mijnheer en Mevrouw Julien Busc-De Vos, van Gent.

FLORI VAN ACKER.